

رقابت واقعی و اصلی در خدمت به مردم است

مسعود پزشکیان، رئیس جمهوری در سفر استانی به اردبیل، در نشستی با جمعی از فعالان سیاسی استان، با اشاره به اینکه دشمن در جریان جنگ تحمیلی ۱۲ روزه امیدوار بود که مردم به دلیل برخی نارضایتی‌ها با تهاجم او همراهی خواهند کرد و به خیابان می آیند، تصریح کرد: «واقعیت‌شناسی و پشتیبانی مردم از نظام و کشور، مسئولیت ما برای خدمت به آن‌ها را مضاعف کرده است.» رئیس جمهور با بیان اینکه رقابت واقعی و اصلی در خدمت به مردم معنای یابد، نه تلاش برای کسب قدرت و حذف دیگران گفت: «رقابت واقعی، تلاش برای باز کردن گره مشکلات مردم و مرهم گذاشتن بر آلام آن‌ها است. اگر اینگونه عمل کردیم، حکومت اسلامی محسوب می‌شود و وام و بقا خواهد داشت و اگر نه، نه آن حکومت اسلامی است و نه دوام و بقا خواهد داشت.» پزشکیان خاطرنشان کرد: «اسلام در سه کلمه حق، عدالت و انصاف قابل خلاصه کردن است؛ باید بتوانیم بین خودمان و دیگران، چه مردم عادی، چه دوستان و چه حتی دشمنان بر مبنای حق، عدالت و انصاف رفتار کنیم؛ هر چه غیر از این، هوای نفس است که عذاب عظیم و گمراهی عمیق و ضلالت در پی دارد.» رئیس جمهور با اشاره به بخشی از کتاب حق و باطل از دیدگاه قرآن که با تلاش شهید بهشتی گردآوری شده، خاطرنشان کرد: «۹۸ درصد مردم به جمهوری اسلامی رای مثبت دادند و اگر امروز نارضی هستند، این نارضایتی ناشی از عملکرد ماست؛ ما وظیفه داریم فارغ از قومیت، نژاد، زبان و جنسیت مشکل همه مردم را رفع کنیم. این درک من از دین و باوری است که دارم. باور دارم که اگر حق، عدالت و انصاف را در جامعه اقامه کنیم، بیش از ۹۰ درصد مردم از ما راضی خواهند بود و آن عده باقی‌مانده نیز کسانی هستند که هیچ‌گاه از ما و البته به حق خود راضی نخواهند شد. وظیفه اصلی ما تلاش برای حل مشکلات مردم است و هر کس که می‌تواند در این مسیر به ما کمک کند، این گوی و این میدان؛ نیازی به دعوا و نهمت زدن به دیگری نیست. اگر خوبی و درستی خودمان را در عمل نشان دهیم، نیازی به گفتن و بیان کردن آن نیست.»

به هر دلیلی نمی‌توانیم کوتاهی کنیم

محمدرضا عارف، معاون اول رئیس جمهوری در آیین افتتاح پروژه‌های توسعه‌ای و زیرساختی سازمان اتکا گفت: «توقع از تلاشگران عرصه امنیت دفاعی برای حضور در سایر حوزه‌های تأمین امنیت کشور به‌دلیل وظایف ذاتی آنان در این حوزه منطقی نیست اما بسیار خوشحال هستیم که بخش‌های دفاعی کشور به‌دلیل ویژگی‌های مردمی بودن، وظیفه‌تأمین امنیت غذایی نیز برای خود قائل هستند. سازمان اتکا با تولید محصولات با کیفیت بالا یک برند برنده و جسته و خوب در کشور و بین آحاد جامعه است.» معاون اول رئیس جمهور با قدردانی از نیروهای مسلح، دفاعی و نظامی در جنگ تحمیلی ظالمانه، خشن و غیرانسانی ۱۲ روزه افزود: «بخش دفاعی کشور در این جنگ تحمیلی خوش درخشید تا جایی که برای تغییر یک پست مدیریتی ماه‌ها زمان نیاز است اما بر جسته‌ترین فرماندهان کشور در روز اول این جنگ به شهادت رسیدند و در کمتر از ۱۲ ساعت جانشینان لایق آنان عملیات موفق نظامی با خشن‌ترین رژیم که پشتوانه آمریکا و فناوری‌های پیشرفته را دارد، انجام می‌دهند. بخش نظامی کشور پس از بررسی آسیب‌شناسانه آمادگی کامل برای بر خورد محکم‌تر با شیطنت مجدد دشمنان را دارد و البته باید آراش جامعه را حفظ کنیم و مردم به‌هیچ‌عنوان نگران نباشند چراکه لیاقت سربازان خود را در جنگ ۱۲ روزه دیده‌اند.» معاون اول رئیس جمهور با بیان اینکه جبهه دوم مردمی در جنگ ۱۲ روزه هم‌طراز با جبهه اول دفاعی و نظامی بود، گفت: «مردمی که به میدان آمدند، کاری کردند کارستان، لذا راهبرد تأمین امنیت غذایی مردم وظیفه‌ای برای حاکمیت است و نمی‌توانیم به هر دلیلی از این حوزه و تأمین کالاهای اساسی مردم کوتاهی کنیم.»

گزارش دولت

عکس: President.ir

تمرکززدایی دور از دسترس

بررسی گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس درباره نحوه تفویض اختیار به مسئولان استانی

حال، قوانین و ساختارهای فعلی، نقش استانداران را محدود کرده و بسیاری از اختیارات برنامه‌ریزی و اجرایی در اختیار وزارتخانه‌های مرکزی باقی مانده است. این شرایط موجب تضعیف شورای توسعه و برنامه‌ریزی استان‌ها و کاهش اثربخشی نظارت‌های محلی شده است. مرکز پژوهش‌ها در این گزارش با اولویت قرار دادن تراکم‌زدایی مالی و اداری از هیئت وزیران به استانداران با احیای معاونت برنامه و بودجه استاندارد موافق است. تمرکززدایی اداری به اشکال متفاوتی از جمله تراکم‌زدایی، واگذاری و تفویض اختیار انجام می‌شود. این پژوهش تراکم‌زدایی را در راستای تمرکززدایی اداری برای ایران مناسب می‌داند. تراکم‌زدایی که ضعیف‌ترین شکل تمرکززدایی است و در کشورهای دارای ساختار حکومتی واحد اجرا می‌شود، منجر به انتقال مسئولیت‌های اجرایی و مالی از نهادهای مرکزی به دفتری‌های منطقه‌ای و استانی اشاره دارد. اما قدرت تصمیم‌گیری همچنان در دست دولت مرکزی باقی می‌ماند.

به اعتقاد نگارندگان این گزارش مسئولیت مالی، جزء اصلی تمرکززدایی است، چراکه انجام موثر وظایف غیرمتمرکز توسط استانداران، نیازمند داشتن سطح مناسبی از درآمد است، خواه این درآمدها به صورت محلی جمع‌آوری شده باشند و خواه از دولت مرکزی به استان‌ها اختصاص پیدا کرده باشند. همچنین اختیار تصمیم‌گیری در مورد هزینه‌ها نیز باید با استان‌ها باشد. در همین زمینه، ساختار سازمان برنامه و بودجه کشور و پیرو آن سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان و شورای توسعه و برنامه‌ریزی استان می‌تواند نقش مهمی در تمرکززدایی مالی داشته باشد.

بخش دیگری از تمرکززدایی، باید در حوزه سیاسی انجام شود، در بخش تمرکززدایی سیاسی، این پژوهش به تقویت مشارکت مردم اشاره کرده است که منجر به افزایش نفوذ شهروندان در تدوین و اجرای سیاست‌ها می‌شود: «تمرکززدایی سیاسی با هدف تقویت قدرت شهروندان از نمایندگان منتخب آنها در فرایندهای تصمیم‌گیری عمومی انجام می‌شود. این نوع تمرکززدایی که اغلب با سیاست‌های نمایندگی و رقابت‌های سیاسی در چارچوب حکومت همراه است، با افزایش نفوذ شهروندان در تدوین و اجرای سیاست‌ها، از دموکراسی و مشارکت عمومی نیز حمایت می‌کند.» مرکز پژوهش‌های مجلس همچنین معتقد است تمرکززدایی سیاسی منجر به تقویت پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری دولت‌های محلی نیز خواهد شد. از سوی دیگر مشروعیت حکمرانی را تقویت خواهد کرد و فاصله میان مقامات و شهروندان را کاهش می‌دهد.

▼ بررسی الگوهای تمرکززدایی

در بررسی الگوی تمرکززدایی در این پژوهش، تفکیک میان نقش حاکمیتی و تصدی‌گری ضروری است و وظایف حاکمیتی، نظیر امنیت ملی و سیاست خارجی، به دلیل اهمیت استراتژیک باید متمرکز باقی بماند. در مقابل، وظایف تصدی‌گرایانه، مانند ارائه خدمات عمومی و مدیریت محلی، از اولویت‌های تمرکززدایی محسوب می‌شود. اما تمرکززدایی در ایران با موانعی روبه‌رو است و مرکز پژوهش‌های مجلس نیز با بررسی قوانین مرتبط، به آسیب‌شناسی حوزه تقنین تمرکززدایی پرداخت، مهمترین موانع موجود در قوانین از جمله موارد زیر است:

نگرش تمرکزگرا در قوانین که نشان می‌دهد در بسیاری از قوانین با وجود پیش‌بینی تمرکززدایی، در عمل نگاه تمرکزگرایانه را حفظ

انعطاف‌پذیری، عدم تمرکز اداری توسط معاون اول رئیس‌جمهور ابلاغ شد. پس از این ابلاغ، مخالفت‌هایی به‌ویژه از سوی نمایندگان مجلس مطرح شد. احمدناری، عضو هیئت‌رئیس مجلس این مدل حکمرانی را منجر به ایجاد فدرالسیم مطرح کرد و آن را به صلاح کشور ندانست.

با وجود این مخالفت‌ها، مسعود پزشکیان با اشاره به اینکه تفویض اختیارات به استانداران راه‌نمی‌کند تاکید دارد که باید در هماهنگی با قوای مقننه و مجریه و تشکیل یک تیم کارشناسی وحدت رویه‌ای شکل بگیرد تا این فرایند به درستی اجرایی شود. رئیس قوه قضائیه نیز با این رویکرد موافق است؛ محسنی‌اژه‌ای اخیراً با اشاره به اینکه هر استان مؤلفه‌ها، مشکلات و نقاط قوت خود را دارد گفته است اگر استاندار اختیار داشته باشد، کارها زودتر و بهتر جلومی‌رود.

با این حال بمحمدباقر قالیباف، رئیس مجلس مخالفت خود را با این مصوبه اعلام و در نهایت آن را ابطال کرد، اما دولت بر واگذاری اختیارات به استانداری اصرار دارد. مجید انصاری، معاون حقوقی رئیس‌جمهور پس از ابطال این مصوبه از سوی رئیس مجلس، از واگذاری اختیارات بیشتر رئیس‌جمهور به استانداران سراسر کشور خبر داد و از تصویب دوسوم از محتوای این واگذاری در جلسه هیئت دولت خبر داد. باتوجه به فرایند در پیش گرفته سیاست‌گذاران برای کاهش تمرکز در مرکز و ارائه اختیارات به استانداران احتمالاً نیازمند یک معجزه است.

▼ نظر بازوی پژوهشی مجلس

در همین راستا، مرکز پژوهش‌های مجلس اخیراً در گزارشی با عنوان «ارآمدی بر الگوی تمرکززدایی حکمرانی در جمهوری اسلامی» به بررسی تمرکززدایی حکمرانی در ایران پرداخته است. گزارشی که در آن بر تمرکززدایی در حکمرانی ایران تاکید شده است و با بررسی موردی زمینه‌های مختلف تمرکززدایی، مدل مناسب ایران را ارائه کرده است. در این مطالعه مصاحبه‌هایی با استانداران، فرمانداران، نمایندگان مجلس، متخصصان دانشگاهی و اعضای شوراهای اسلامی، انجام و طراحی الگوهای حکمرانی با هدف تمرکززدایی از مرکز مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت. این پژوهش نشان داد، تمرکززدایی می‌تواند در جنبه‌های گوناگونی انجام شود؛ از جمله تمرکززدایی سیاسی، اداری، اقتصادی و مالی که هر کدام رویکردهای متفاوتی دارند. این گزارش معتقد است الگوی حکمرانی در ایران باید از طریق دانش بومی و تجارب ضمنی برآمده از تجارب کارگزاران و متخصصان در ایران تحقق یابد و انواعی از الگوهای تمرکززدایی را برای ساختار حکمرانی ایران بررسی کرده است که در ادامه بخش‌هایی از این پژوهش با تاکید بر تمرکززدایی در سطح استان‌ها می‌آید.

▼ انواع تمرکززدایی

براساس این گزارش، تمرکززدایی اداری و مالی به عنوان یکی از شاخه‌هایی که باید در آن تفویض اختیارات انجام شود، به عنوان راهکاری برای تقویت نقش استانداران و مدیران استانی، با هدف افزایش کارایی و بهبود مدیریت محلی در ایران مطرح است. این نوع تمرکززدایی به جای تفویض اختیار به دولت‌های محلی مستقل، مسئولیت‌ها را به نهادهای استانی تحت نظارت وزارتخانه‌های مرکزی منتقل می‌کند. از سوی دیگر، تمرکززدایی مالی، توانمندسازی استانداران در نظارت بر بودجه‌های استانی را ضروری می‌سازد. با این

منصوره محمدی

خبرنگار گروه سیاست

تمرکززدایی از اختیارات دولت و مشارکت دادن گروه‌های گسترده‌تری از مردم و مدیران در حکمرانی دغدغه بسیاری از دولت‌ها بوده است، اما تلاش برای این تمرکززدایی هنوز به نتیجه نرسیده است و تلاش اخیر دولت پزشکیان برای تفویض اختیارات به استانداران با در بسته مجلس روبه‌رو شده است. در همین راستا، مرکز پژوهش‌های مجلس نیز اخیراً در گزارشی با اشاره به مزیت‌های تمرکززدایی از حکمرانی دولت به بررسی الگوی تمرکززدایی حکمرانی در جمهوری اسلامی پرداخته است. براساس این گزارش تمرکززدایی زمانی محقق خواهد شد که از یکسو مشغولیت‌های محلی از سر دولت مرکزی برداشته شود و از سوی دیگر اقتدار و یکپارچگی ملی حفظ شود. با این وجود تجربه سیاست‌مداران در فرایند تفویض اختیارات به استانداران در ایران نشان می‌دهد تا رسیدن به نقطه مطلوب در تمرکززدایی از حکمرانی فاصله بسیاری وجود دارد.

تفویض اختیارات دولت به زیر مجموعه‌های خودساخته‌ای در برینه دارد و این موضوع بارها در دولت‌های مختلف مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. پس از انقلاب نخستین بار در سال ۱۳۵۹ بود که لایحه قانونی اختیارات استانداران کشوری ایران به تصویب رسید. براساس این مصوبه استانداران نماینده عالی دولت محسوب و مسئول اجرای سیاست‌های عمومی دولت تعیین شدند. در سال ۱۳۷۷ شورای عالی اداری مصوبه‌ای داشت که براساس آن «طرح تعیین وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران و نحوه عزل و نصب آنان و چگونگی ارتباط آنها با مسئولان اجرایی کشور تبیین شد.

نخستین اقدام جدی در راستای تفویض اختیارات در دولت محمد خاتمی انجام شد، در دولت نخست خاتمی بود که مسیر برگزاری انتخابات شوراهای شهر و روستا هموار و نخستین دوره انتخابات در سال ۱۳۷۸ برگزار شد. به واسطه این تغییر، دولت مسئولیت انتخاب شهرداران و نظارت بر عملکرد شهرداری‌ها را به شوراهای اسلامی شهرها واگذار کرد. حسن روحانی نیز در دولت‌های خود بر اجرای تفویض اختیار به استانداران تاکید داشت، او معتقد بود تفویض اختیارات به برخی استان‌ها اجرای طرح‌ها را تسریع می‌کند.

در همان دوران مجلس نیز مصوبه‌ای را به تصویب رساند (سال ۱۳۸۹) که براساس آن واگذاری اختیارات وزرا به استانداران و اختیارات استانداران و مدیران کل به فرمانداران بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، انجام شود.

▼ تمرکززدایی در انتظار معجزه

شورای عالی اداری یک بار دیگر «طرح تعیین وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران و نحوه عزل و نصب آنان» را در سال ۱۴۰۲ و در دولت مرحوم رئیسی اصلاح کرد. در دولت سیزدهم نیز تاکید بر این بود که تفویض حداکثری اختیارات به استانداران انجام شود. اما بیش از همه دولت‌ها، این دولت مسعود پزشکیان است که بر اجرای تفویض اختیارات به استانداران تاکید کرده است و طرح تعیین وظایف و اختیارات استانداران ۲۹ خردادماه امسال و به‌منظور مدیریت شرایط ناشی از تجاوز رژیم صهیونیستی، تسریع در فرایند تصمیم‌گیری،